

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 11/2014 vp

Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä helmikuuta 2014 lähettäessään valtioneuvoston metsäpoliittisen selonteon 2050 (VNS 1/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi maa- ja metsätalousvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- metsäneuvos Marja Kokkonen ja ylitarkastaja Matti Mäkelä, maa- ja metsätalousministeriö
- strateginen johtaja Sixten Sunabacka, työ- ja elinkeinoministeriö
- toimitusjohtaja Christine Hagström-Näsi, Finnish Bioeconomy Cluster FIBIC Oy
- johtaja Jari Kostama, Energiategollisuus ry
- metsäasiantuntija Lea Jylhä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- metsäasioiden päällikkö Jouni Väkevä, Metsäteollisuus ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Lähtökohdat. Valtioneuvoston metsäpoliittisessa selonteossa luodaan päälinjaukset, jotka tukevat metsien kestävää hoitoa ja käyttöä metsävarojemme entistä monipuolisemmaksi hyödyntämiseksi. Selonteossa on analysoitu metsäalan nykyistä toimintaympäristöä ja ennakoitu sen kehitystä. Vuoteen 2015 ulottuvan kansallisen metsäohjelman osalta tuodaan esille ohjelman väliarvioinnin päätulokset. Selonteon keskeisimmän osan muodostaa vuoteen 2050 ulottuva metsäalan visio, siihen liittyvät kolme strategista päämäärää ja näiden päämäärien saavuttamiseksi tarvittavat yhteensä 14 toimenpidekokonaisuutta. Toimenpidekokonaisuuksia tullaan

konkretisoimaan vuoteen 2025 ulottuvassa, valmisteilla olevassa metsästrategiassa.

Vision lähtökohtana on laaja-alainen metsien taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä käyttö. Biotalouskehittäminen ja metsien antama perusta nykyistä monipuolisemmalle hyvinvoinnille (mm. kansantaloudellisesti, työllisyyden kannalta sekä terveys- ja virkistystarpeita ajatellen) ovat vision kantavia teemoja. Visiolla pyritään vastaamaan muutostrendeihin, jotka liittyvät perinteisen metsäteollisuuden murrokseen ja uudenlaisen biotalouden nousuun sekä kansallisen ja kansainvälisen toimintaympäristön muutoksiin.

Kuultujen asiantuntijoiden tavoin talousvaliokunta pitää selonteon analyysyjä hyvinä ja

päälinjauksia kannatettavina. Linjaukset jäävät tosin vielä hyvin yleiselle tasolle, ja onkin toivottavaa, että niitä konkretisoiva strategia saadaan ripeästi valmisteltua. Valiokunta keskittyy kannanotoissaan toimialansa mukaisesti metsien taloudelliseen hyödyntämiseen.

Muuttuva toimintaympäristö. Metsät ovat maamme tärkein kaupallisesti hyödynnettävä uusiutuva luonnonvara, jonka kaupallista käyttöä on mahdollista vielä merkittävästi lisätä ilman, että metsien kestävä käyttö vaarantuu. Suomessa on kyetty samanaikaisesti sekä kasvattamaan metsävaroja että lisäämään puun käyttöä. Tältä osin metsänhoitomallimme kelpaisi myös vientiartikkeliksi. Puuston määrä on lisääntynyt 50 prosentilla viimeisten 50 vuoden aikana. Selonteossa arvioidaan, että voisimme kasvattaa ainespuun hakkuita 15—20 miljoonaa kuutiometriä vuositasolla ja jopa kolminkertaistaa metsähakkeen energiakäytön. Metsävaramme tarjoavat näin hyvät puitteet biotalouden jatkokehittämiseksi. Edellytyksenä kuitenkin on, että saamme metsävarat resurssitehokkaasti käyttöön ja luomme toimintaympäristön, joka houkuttelee investointeja ja uusia innovaatioita. Metsien monipuolinen hyödyntäminen edellyttää, että metsät säilyvät terveinä ja monimuotoisina. Metsien hoitoon ja metsänkäsittelymenetelmien kehittämiseen tulee enenevässä määrin panostaa. Metsäsektori on yksi Suomen suurimmista työllistäjistä ja tärkeässä asemassa Suomen tasapainoisen alueellisen kehityksen kannalta.

Suomessa on erittäin korkeatasoista metsäalan osaamista, jota voidaan hyödyntää yhä korkeamman jalostusasteen tuotteiden kehittämiseen. Jo olemassa oleva osaaminen on saatava tehokkaasti käyttöön ja varmistettava alan eriaSTEISEN koulutuksen kattavuus ja kyky vastata muuttuviin tarpeisiin.

Parhaillaan käynnissä oleva perinteisen metsäteollisuuden murros luo markkinoille paitsi epävarmuutta myös mahdollisuuksia uudentilaiselle kaupalliselle toiminnalle. Nyt on jo nähtävissä, että puunjalostusteollisuuden, puurakentamisen ja metsien energiakäytön rinnalle on

nousemassa useita uusia tuotteita mm. tekstiili-, elintarvike-, bioteknologia-, lääke- ja kosmetiikkateollisuuden piiristä. Palvelusektorin kasvava rooli näkyy myös metsätaloudessa mm. metsien lisääntyvänä hyödyntämisenä matkailu- ja virkistyspalvelujen tarjonnassa.

Uudet tavat hyödyntää puuraaka-ainetta tuovat markkinoille uusia toimijoita, ja markkinoiden rakenne monimuotoistuu. Erilaista toimintaa yhdistää kuitenkin tarve saada raaka-ainetta kilpailukykyiseen hintaan. Selonteossa on perustellusti nostettu tähän liittyen esille mm. tarve kehittää metsäyrittäjyyden toimintaedellytyksiä sekä puun ja metsien käyttöä tukevia logistiikkaratkaisuja (kuljetusväylät ja tietoliikenneyhteydet).

Oman toimialansa osalta valiokunta pitää keskeisimpänä painopistealueena panostuksia tutkimukseen, kehitykseen ja innovaatioihin. Ilman näitä toimia uusien lisäarvoa tuottavien tuotteiden ja tuotantoprosessien kehittäminen ei etene riittävällä nopeudella. Yhtenä keskeisenä tämän sektorin edistämisen edellytyksenä on suotuisa innovointi- ja investointi-ilmapiiiri. Sen aikaansaamisen perusedellytyksenä on, että metsien kestävä käyttö nähdään maamme hyödyttävänä ja tavoiteltavana toimintana.

Tuotteiden kehitysprosessi on pitkä ja edellyttää toimia sekä teollisuudelta itseltään että valtiolta (kuten FIBIC ja Biotalouden INKA). Vaikka kotimarkkinat luovat innovaatiotoiminnalle tärkeän kokeilu- ja referenssipohjan, on tuotekehitystoiminnan oltava vahvasti vienti-orientoitunutta. Suomessa on korkeatasoista teknillistä ja luonnontieteellistä osaamista, mutta tälläkin sektorilla on tarvetta kehittää liiketaloudellista osaamista. Suomalaisille metsäpohjaisille tuotteille tulisi luoda vahva, kestävä metsätalouteen pohjautuva imago.

Energia. Metsäpohjaisella energialla on keskeinen asema kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassamme, jossa uusiutuvan energian tavoitteemme perustuvat suurelta osin metsähakkeen käytön lisäämiseen. Kotimaisen metsähakkeen käytön lisäämisellä on paitsi positiivisia ilmastovaikutuksia myös merkittäviä työllisyys- ja

huoltovarmuusvaikutuksia. Edellä mainittu tarve turvata raaka-aineen saanti kilpailukykyiseen hintaan ja logistiikkaketjujen tehokkuus ovat keskeisiä edellytyksiä myös metsähakkeen käytön lisäämiselle. Kotimaisen metsäenergian kilpailukykyä suhteessa tuontienergiaan voidaan ohjata kansallisella päätöksenteolla.

Puun energiakäytön suurimmaksi esteeksi saattavat muodostua erilaiset säädöshankkeet, joita valmistellaan sekä EU:ssa että kansainvälisellä tasolla. Vireillä on useita hankkeita (ILUC, LULUCF, kiinteän bioenergian kestävyyskriteerit ja mahdolliset muutokset nollapäästöoletta- maan), jotka voivat merkittävästi rajoittaa met- sien käyttömahdollisuuksia laajemminkin. Vaik- ka metsäpolitiikka on kansallisessa päätösval- lassa, vaikuttavat nämä kansainväliset ja EU:n sisäiset toimet enenevässä määrin kansalliseen metsätalouteen.

Talousvaliokunta on erittäin huolestunut li- sääntyvistä sääntelyhankkeista. Tilannetta vai- keuttaa edelleen se, että olemme metsiä koske- vissa kysymyksissä EU:n päätöksenteossa vailla

laajempaa, samat intressit omaavaa viiteryh- mää. Tässä tilanteessa on tavanomaistakin tär- keämpää saattaa tavoitteemme ja näkemyksem- me selkeästi niin komission kuin muiden jäsen- maidenkin tietoon. Kansainvälisissä neuvotte- luissa joudumme puolestaan helposti vääraän viiteryhmään, jonka toimia pyritään erilaisin ra- joituksin rajaamaan jo tapahtuneiden metsien laajamittaisten hakkuiden vuoksi. Valiokunta pi- tää tärkeänä, että Suomi tuo niin EU:ssa kuin sen ulkopuolellakin selkeästi esille, että metsiä on mahdollista hyödyntää enenevässä määrin niin, että käyttö tapahtuu kestävästi metsien moni- muotoisuuden säilyttäen. Tiukempi sääntely tu- lisi kohdistaa maihin, joissa väärinkäyttöjä ta- pahtuu.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

*että maa- ja metsätalousvaliokunta ot-
taa edellä olevan huomioon.*

Helsingissä 19 päivänä maaliskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Mauri Pekkarinen /kesk
vpj. Marjo Matikainen-Kallström /kok
jäs. Lars Erik Gästgivers /r
Teuvo Hakkarainen /ps
Harri Jaskari /kok
Antti Kaikkonen /kesk
Johanna Karimäki /vihr
Pia Kauma /kok

Jukka Kärnä /sd
Päivi Lipponen /sd
Jari Myllykoski /vas
Martti Mölsä /ps
Sirpa Paatero /sd
Arto Pirttilahti /kesk
Kaj Turunen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.